

Stauning 17. april 2000
Kronik Kristeligt Dagblad

Forbrydelse og straf

Der har på det seneste rejst sig en debat om betydningen af det femte bud: "Du må ikke slå ihjel." Finn Slumstrup har haft en udsendelsesrække i radionen hvor han belyser forholdet mellem kristendom og krig og hvor kristendommen er blevet taget til indtægt for det synspunkt at det femte bud gør den kristne til en en særlig indædt modstander af krig. Ligeledes bringer Jyllands-Posten for tiden en artikelserie under temaet "Det femte bud" hvor der blandt andet gives et eksempel på en dansk soldat som har slået fjender ihjel på Balkan, hvilket af journalisten følges op med ordene: "Du må ikke slå ihjel, siger det femte bud ellers."

Lytterne og læserne får det klare indtryk at når en soldat gør sin pligt og slår fjendtlige soldater ihjel, eller når modstandsfolkene under anden verdenskrig, likviderede stikkere, så overtræder de det femte bud og foretager en ukristelig handling, eller at der i det mindste er en indbygget konflikt mellem at være villig til at drage i krig for sit fædreland og at være kristen.

Det er imidlertid helt og aldeles forkert og i strid med såvel Bibelen som så godt som den samlede kirkelige tradition. Det ville tværtimod være ukristeligt hvis en soldat undlod at gøre sin pligt og f.eks. undlod at slå en fjendtlig soldat ihjel når det er nødvendigt i krig, ligesom det ville være ukristeligt hvis en politimand undlod at skyde en forbryder der er til akut fare for sine omgivelser.

Ham der nægter at slå ihjel når det er nødvendigt for at forsvare familie folk eller fædreland, eller når det er nødvendigt for at udføre sit arbejde som f.eks. soldat eller politimand, han er enten en forræder eller en kujon, og ingen af disse to ting er der noget specielt kristeligt ved tværtimod. I alle verdens kulturer og religioner, og altså også i kristendommen, fordømmes kujonerne og forræderne da også som de allerværste syndere. Og det gør det naturligvis ikke bedre hvis forræderen gemmer sig bag et fint ord som pacifisme. At være pacifist betyder jo blot at man ikke er villig til at forsvare sine nærmeste eller sit land, dvs. sin næste, og det er såvel umenneskeligt som ukristeligt.

Men står der ikke i det femte af Bibelens ti bud at man ikke må slå ihjel? Nej, det gør der for der faktisk ikke!

Thi for det første er den indholdsmæssigt bedste oversættelse af den hebræiske tekst: "Du må ikke myrde." Mord vil sige at man tager sig selv til rette, dvs. at man f.eks. selv slår sin nabo ihjel hvis han har forbrudt sig imod én, i stedet for at følge loven og overlade det til de rette myndigheder, hvilket hos os vil sige politi og retsvæsen. Vi må ikke selv hævne, men det er til gengæld øvrigheden pligt at hævne i retfærdighedens navn, således som apostelen Paulus skriver: "[øvrigheden] bærer ikke sværet forgæves, den er Guds tjener, en hævner, til straf over den som gør det onde." (I de 2 seneste danske oversættelser bruges

ordet hævner godt nok ikke, men det gør det i alle tidligere udgaver, inklusiv f.eks. Martin Luthers tyske oversættelse)

For det andet står de ti bud ikke i tilfældig orden, de er sat i prioriteret rækkefølge, således at man har pligt til bryde et lavere bud hvis det er nødvendigt for at holde et højere og vigtigere.

De tre første bud handler om menneskets forhold til Gud og de syv sidste om mennesket forhold til medmennesket. Det femte bud om at vi ikke må begå mord, står således efter det vigtigste menneskebud, budet om at "du skal ære din fader og din moder". Dette bud er altid blevet forstået således, at fader og moder betyder alt hvad der står over os selv og udgør de sammenhænge vi lever i, dvs. familie, folk, historie, fædreland, regering, øvrighed osv.

Rækkefølgen af det fjerde og femte bud er derfor også gennem hele den kristne tradition, og f.eks. af Martin Luther, blevet forstået således at man som kristen har pligt til at "bryde" det femte bud hvis det er nødvendigt for at overholde det fjerde. Derfor er det faderens, soldatens eller politimandens pligt at slå ihjel hvis det er akut nødvendigt eller hans øvrighed beordrer ham til det (og han ikke har kendskab til at det er en åbenlyst forbryderisk øvrighed).

Og på samme vis er det naturligvis øvrighedens pligt at bruge sværdet for at forsvare borgerne og sørge for retfærdighed i landet ved at straffe lovbyggere. Og det skal staten hverken gøre for at gøre forbrydere til bedre mennesker, for at afskrække andre fra at begå forbrydelsen, eller for at imødekomme borgernes trang til hævn. Nej når forbryderen, f.eks. morderen, skal straffes, så skal han det fordi det er retfærdigt at han straffes. Til enhver forbrydelse hører en dertil passende straf, hvad forbrydere da også oftest er ganske enige i.

Martin Luther skriver en sted at vi som kristne bør ære bøddelen idet han i sin bøddelgerning udfører en sand kristen og næstekærlig gerning når han med sværet dels formaner forbryderen til en sidste omvendelse og syndsbevidsthed og dels sørger for at den af Gud indstiftede retfærdighed sker fyldest. Netop ud fra dette synspunkt må den største fordel ved at vi for tiden, modsat f.eks. besættelsestiden, ikke har brug for dødsstraf eller stikkerlikvideringer siges at være, at vi derved undgår at udsætte nogen for den byrde at være bøddel.

At det skulle være en særlig kristelig dyd at straffe forbrydere mildt, eller f.eks. være principiel modstander af krig eller dødsstraf, er imidlertid lodret forkert og imod så godt som den samlede kristne tradition.

"Du skal elske din næste som dig selv", hedder det, men ethvert anstændigt menneske vil jo også mene at han selv fortjener straf hvis han har begået en forbrydelse, og derfor hører det med til at elske sin næste som sig selv, at straffe ham som man mener man selv burde været straffet for den samme forbrydelse. Det er tværtimod nutidens såkaldte 'humane' teorier om straf som må siges at være ukristelige og i virkeligheden inhumane - også over for forbryderen. Hvis man f.eks. siger at en forbryder skal straffes for at afskrække andre fra at begå lignende forbrydelser, ja så har man reduceret ham der straffes til et middel man kan bruge til et opnå et mål.

I Jyllands-Posten 6. marts udtalte vicekriminalinspektør Bent Isager-Nielsen, at når en undersøgelse viser af 28 procent af alle danske mænd siger at de er klar til blodhævn, så viser det "at samfundet har brug for et retssystem, der straffer hårdt. Den almindelige moral er ikke nok til at afholde folk fra at slå ihjel som hævn[...] ofte er det kun truslen om en straf, der gør at de ikke griber til selvtægt."

Med denne formulering udtrykker han at hårde straffe er et middel til at opnå et mål, nemlig dels af afskrække og dels at tilfredsstillere hævnøst, men han formulerer dette sidste som om det var en beklagelig kendsgerning, dvs. som om det er en skavank hos mennesker at de forventer hævn. Nu kan hævn jo komme ud af kontrol og blive ond, men selve trangen til hævn over forbryderen er ikke i sig selv forkert. Når folk ønsker hævn over f.eks. en morder eller over en der har krænket deres egen eller familiens ære, så er det jo fordi de har sans for retfærdighed og ønsker at retfærdigheden skal ske fyldest.

Endnu værre end hvis man betragter straf som noget der først og fremmest skal virke præventivt eller som noget der skal tilfredsstillere hævnøst, er det imidlertid hvis man holder helt op med at tale om hævn og straf, men snarere betragter fængsels- eller institutionsopholdet som noget der skal genopdrage forbryderen. Hvis man giver et menneske en straf fordi denne straf er retfærdig og svarer til forbrydelsen, så bevarer han sin fulde værdighed som menneske. Men når man siger at han sidder i fængslet eller på behandlingshjemmet for at blive 'helbredt', så har man på forhånd frataget ham hans værdighed som menneske og gjort ham til et objekt for behandlernes indgreb, ligesom man åbner mulighed for komplet vilkårlighed i straffesystemet, derved at det så principielt må overlades til de 'behandlende' specialister at afgøre hvornår 'patienten' kan lukkes ud igen. Hvad sker der når man - i skolen eller i det sociale system - i stedet for at idømme den unge et kontant og retfærdig straf sender ham til psykolog og prøver at genopdrage ham? Ja, for det første lærer man ham at han er en biologisk maskine med visse funktionsfejl, dvs. at han har mindre værdi end andre mennesker. Og for det andet lærer man ham at der ikke findes retfærdighed. Man lærer ham at verden ikke består af godt og ondt, af retfærdigt og uretfærdigt, nej verden består af nyttigt og unyttigt, af værdifulde velfungerende mennesker og af værdiløse dårligt fungerende mennesker.

Og samtidig gør man det i virkeligheden også umuligt for forbryderen at komme over sin skyld. Thi når man betragter forbrydelse som en slags sygdom der skal behandles, så benægter man på forhånd at der kan være tale om skyld i egentlig forstand. Man er jo ikke 'skyld' i en sygdom eller en funktionsfejl. Og en skyld der ikke først er blevet fastslået og erkendt, den kan jo heller ikke tilgives eller overvindes.

Når man i stedet for at straffe ønsker at behandle forbryderen, så elsker man ikke sin næste som han er, nej så elsker man en fiktion, nemlig det nye væsen som man forestiller sig kan opstå efter endt 'behandling'. Noget mere ukristeligt end et sådant humant pædagogisk/psykologisk behandlersamfund kan man vanskeligt forestille sig.

Noget ganske andet er så, at i et samfund hvor man ikke længere tænker i begreberne retfærdigt/uretfærdigt, men snarere i nyttigt/unyttigt, der er det også så godt som umuligt at forkynde kristendom. Evangeliets kerne er jo at mennesket har syndet mod Gud og at Gud - da Gud ikke kan være uretfærdig - nødvendigvis må tildele mennesket den retfærdige straf, nemlig døden og den evige fortabelse, og at mennesket derfor kun kan frelses ved at den der ikke fortjener straffen, nemlig den jomfrufødte og derfor syndfri Jesus Kristus, påtager sig straffen i vores sted.

Men hvis der ikke findes en absolut retfærdighed og derfor en retfærdig straf over enhver forbrydelse, så havde det jo ikke været nødvendigt at Gud blev menneske, så kunne han blot have set igennem fingre med Adams og vores

synd, eller så kunne han indrette denne verden som en pædagogisk/psykologisk genopdragelsesanstalt. Det er jo også sådan cirka hvad f.eks. muslimer og buddister mener at denne verden er, og derfor kan disse religioner give mening i et moderne behandlersamfund. Kristendommen derimod, bliver i et sådant samfund aldeles meningsløs.

At vi mennesker kun kan få vore synderes forladelse ved at Jesus dør på korset i vores sted, det giver kun mening for mennesker der i deres hjerte véd at der findes en absolut lov og en absolut retfærdighed, og at der til enhver overtrædelse svarer en nødvendig straf.

SIDE 3

CLAUS THOMAS NIELSEN . SOGNEPRÆST . STAUNINGVEJ 56 . 6900
SKJERN . TLF. 97 36 93 80

SIDE 1